

מניא נמי הכי ושון שאין  
מביאין השלחן אלא אם  
כן קדש, ואם הביא פורס  
מפה ומקדש, רבה בר  
רב הונא איקלע לבי  
ריש גלותא פורס וקדש.  
וכן הלכתא. תאני חדא  
ושון שמתחילין ומקומין  
לה קודם תשע שעות.  
אותם בני אדם שקדשו  
בבית הכנסת, אמר רב  
ידי קדוש יצאו ידי יין  
לא יצאו. ושמואל אמר

**כך מפסיקין להבדלה.** רב אית ליה לקמן ולהבדלה אינה קובעת  
ואם התמילו אין מפסיקין להבדלה בהבדלה פליג אשמואל:  
**לאו** לעקירת שלחן. היינו צרכת המזון כדפרישית לעיל שהיו  
רגילין לסלק שהיו להם שולחנות קטנים של אחד אוכל על

שולחנו והיו מסלקין מלפני כולם ולא  
מלפני המזבך ואזו שאנו אוכלים  
בשלחן אחד אין נכון לסלק:  
**איקלע פירם מפה וקדש.**  
בהתחלת סעודה איירי  
כדפי' רש"ם: **ושון**. אי גרסינן  
ושון קאי ארבי יהודה ורבי יוסי  
כדפירש רש"ם: **שאין** מביאין  
את השלחן א"ב קידש. והא דלאמר  
בכל כהני (שבת 77 קט): מנא שלחן  
ערוך מלאך טוב אומר כו' לא קשה  
דערוך הוא במקום אחר אך אין  
מביאין אותו למקום סעודה עד אחר  
קידוש ועכשיו שלחנות שלנו שהם  
גדולים יותר מלאי וקשה להביאם אחר  
קידוש שלא להפסיק כל כך בין קידוש  
לסעודה אנו רגילין לפרוס מפה  
ולקדש <sup>2</sup> והטעם מפורש בשאלות <sup>3</sup> כי

הכי דתימי סעודתא זיקרא דשבתא יש מפרש זכר למן שלא היה  
יורד בשבתות <sup>4</sup> וי"ט והיה טל מלמעלה ומלמטה והמן <sup>5</sup> צינתים:  
**ידי קדוש יצאו.** אף על פי שלא שמו רק שיטעמו המזבך או  
אפילו אחד מהם כדמוכח בסוף בכל מערבין (עיידין  
77 מ): ולכתחלה נריך שיטעמו כולם ונראה דהלכה כשמואל  
דלמר אין קידוש אלא במקום סעודה ואע"ג דבעלמא <sup>6</sup> הלכה כרב  
באיסורי וגם ר' יוחנן סבר לקמן כרב <sup>7</sup> הכא הלכה כשמואל דרב הונא  
ורבה ואזי כולהו סברי בסמוך אין קידוש אלא במקום סעודה וכן  
פסק במגילת סתרים והמקדש שדעתו לאכול במקום אחר יכול להביא  
את האוכלים שם דלדבריהו היו מקום סעודה וכן משמע דמסתמא אחד  
מזני העיר היה מקדש בבה"כ ומוציא האורחים והיכא דליכא אורחים  
סמוך לבה"כ אין לקדש דהויא ברכה לבטלה דק"ל כשמואל ואין לומר  
במקדש כאן על דעת שרואה לאכול במקום אחר מודה שמואל דבי  
קידוש שאף דפליגי בסתמא מדפריך ולשמואל למה לי לקדוש דבי  
כנישתא <sup>1</sup> ומיהו מנתקם למקום צבית אחד כגון מאיגרא לארעא גראה  
דמודה שמואל אם קידש באיגרא כדי לאכול בארעא דחשיב קידוש  
במקום סעודה וכן מוכח בירושלמי דקאמר רבי יעקב בשם שמואל קידש  
צבית זה ונמלך לאכול צבית אחר נריך לקדש ר' אחא בשם ר' אשעיש  
אמר רב מי שסוכתו עריבה עליו מקדש ליל י"ט האחרון צבית ועולה  
ואוכל בסוכתו א"ר זון ולא פליגי מאי דלמר רב בשלא היה דעתו  
לאכול צבית שקידש ומאי דלמר שמואל צהיה דעתו לאכול צבית  
שקידש והא דקאמר ולא פליגי היינו מנתקם למקום צבית אחר  
דוקא נקט בירושלמי קידש צבית זה ונמלך לאכול צבית אחר ותיישב  
שלא יחלוף הירושלמי עם הש"ס שלנו. כתב בשם רב נטרונאי גאון  
בתשובות מקדשין צבית הכנסת ונותן לתוך עיניו לרפואה כדלמר  
(ברכות ד' מג): פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק מאור עיניו ואימת  
מהדרא ליה בקידושא דבי שמישי ומיהו באזי העורי כתוב דהאי רפואה  
מזלי למיעבד בקידוש שבציתו: **ידי יין לא יצאו.** ומיידין לברך  
צביתם צפה"ג משום שינוי מקום <sup>2</sup> אבל משמע אם קידש צבית על  
שולחנו שוב א"צ לברך על היין תוך הסעודה אע"ג דסבר יש קידוש  
שלא במקום סעודה ולא שייך קידוש לסעודה א"כ אם הבדיל על  
שולחנו פטור מלברך על היין שבתוך הסעודה אע"ג דיש הבדלה שלא  
במקום סעודה לכ"ע והכא יש לדחות דאיכא למימר דלא פטר  
א"כ רבנא לשתות לפני המזון אבל תוך המזון לא פטר אך יש להביא  
ראה מכילד מצרכין (שם ד' מג). דתנן בירך על היין שלפני המזון  
פוטור את היין שלאחר המזון פי' שהיו רגילין לשתות אחר הסעודה  
לפני צרהמ"ו משמע דכ"ש שפוטור היין שבתוך המזון שלא בא אלא  
לשרות אכילה שבמעיו ואפילו למאן דלמר התם בגמרא יין שבתוך  
המזון לא פטר יין שלאחר המזון היינו משום דאין יין שצא לשרות  
פוטור את היין הבא לשתות אבל יין שלפני המזון שצא לשתות דעדיף  
טפי כ"ע מודו דפוטור את היין שבתוך המזון ועוד אם נריך לברך  
בתוך המזון מאי קאמר יין שלפני המזון פוטור את שלאחר המזון  
מיפוק ליה דפטרו יין שבתוך המזון למ"ד התם דפוטור ודוחק לומר  
בשלא שמו יין תוך הסעודה ואע"ג דהתם מוקי לה בשבתות וי"ט  
ובשעת הקזת דם שאדם קובע סעודתו על היין ה"ה בחול נמי אם  
דעמו לשתות יין בתוך הסעודה אלא נקט שבתות וי"ט דלא רגילות  
לקבוע סעודתו על היין ותדע דבי"ט אם נמלך ואין דעתו לשתות יין  
לא פטר משמע דהכל תלי בדעתו הלכך אם בירך על היין לפני המזון  
ודעמו לשתות בתוך המזון א"צ לברך אחריו על הגפן ולא תוך המזון צפה"ג אבל אם נמלך אינו פוטור וגם נריך לברך אחריו צרכה מעין שלש:

**כך מפסיקין להבדלה.** אם היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקין  
אכילתן ומבדילין: **אין מביאין את השולחן.** לאכול משקדש היום  
א"כ קידש: **ואם הביא.** קודם לכן. אי נמי אין מביאין את השולחן  
בערב הפסח אפילו מצדד יום א"כ קידש כדלמרן דאפי' רבי יוסי

**כך מפסיקין להבדלה מאי מפסיקין לאו**  
**לעקירת שולחן לא למפה רבה בר רב הונא**  
**איקלע לבי ריש גלותא אייתו תבא קמיה**  
**פרס מפה וקידש תניא נמי הכי (ושוין)**  
**שאין מביאין את השולחן אלא אם כן**  
**קידש ואם הביא פורס מפה ומקדש תני**  
**חדא שוין שאין מתחילין ותניא אירך שוין**  
**שמתחילין בשלמא הא דתניא שוין שאין**  
**מתחילין משכחת לה בערב הפסח אלא**  
**הא דתניא שוין שמתחילין אימת אי נימא**  
**בערב שבת הא מופלג פליגי לא קשיא**  
**כאן קודם תשעה כאן לאחר תשעה אותם**  
**בני אדם שקדשו בבית הכנסת אמר רב**  
**ידי יין לא יצאו ידי קדוש יצאו ושמואל אמר**

מודה בערב הפסח: **(א) איקלע לבי**  
**ריש גלותא.** והיו מסובין על השולחן  
בערב שבת וקידש עליהן היום ופרס  
מפה וקידש: **ידי יין לא יצאו.** שאם  
יש להם יין לשתות צביתם חייבין  
לברך צורה פרי הגפן שאינם פטורין  
בצרכת הכוס <sup>3</sup> (על שתיים) יין בלא  
צרכה מאחר שקדשו ממקומן: <sup>4</sup> **אין**  
**קידש**  
**רשב"ם**

**כך מפסיקין להבדלה.** אם היו מסובין  
בשבת עד הלילה מפסיקין אכילתן  
ומבדילין: **מאי לאו עקירם שולחן.**  
ומדקאמר כשם שמפסיקין מכלל דלא  
סגי צמפה: **ה"ג רבה בר רב הנה**  
**איקלע לבי ריש גלותא אייתו סכא**  
**לקמיה פרס מפה וקידש תניא נמי**  
**הכי ולא גרסי' ושון אלא ה"ג אין**

**מביאין כו'.** והכי פירושה רבה בר רב הנה איקלע לבי ריש גלותא  
ולא היו אוכלין קודם חשיכה ולאחר שילאו מצית הכנסת החשיך  
אייתו תכא לקמיה הביאו את הפת על השולחן כמו שאנו עושין קודם  
קידוש פרס מפה על הלחם וא"כ קידש לפי שברבנו לא היו מביאין  
את הלחם על השולחן עד לאחר קידוש כדתיניא לקמיה לפיכך פרס מפה  
על הלחם והיינו כעין סילוק שולחן וכמי שאינו דומה לרואה לדבר  
שכן עושין דקמיה מתני' (לקמן 77 קט). מוזג לו כוס רשאו וא"כ  
הביאו לפני ירקות ומזרת מטביל בחזרת מכלל דעד השתא לא אייתי.  
וטעמא כדפריש בשאלות דרב אחאי גאון בפרשת וישמע יתרו וכתוב  
בהו הכי וקרובי תכא מקמי דליקדיש לקדושא דשבתא לא מקרבינן  
מ"ט כי היכי דתימי סעודה ליקרא דשבתא והיכי דקריבו לו מסלקין  
ליה אלא פורס עליו מפה ומקדש דתיניא ושון שאין מביאין את השולחן  
א"כ קידש ואם הביא פורס עליו מפה ומקדש והיכא דתחיל  
סעודתא מדאנהר במעלי שבתא וקדיש עליה יומא פורס מפה ומקדש  
ומטעם זה נהגו לפרוס מפה ללחם עד לאחר קידוש בשבתות ויו"ט.  
יש מפרשין איקלע לבי ריש גלותא והיו מסובין על השלחן בע"ש  
וקדיש יומא ופריס מפה וקדיש ולא נהירא לי דהא צרייתא דלקמיה  
דמטייעין ליה מיניה לא מפרשא בהפסקה אלא בתחלת אכילת לילי  
שבת: ושון. לא דיענא אהיכא קאי ואיכא למימר ושון רבי יוסי  
ור' יהודה דפליגי בהפסקה הכא מודי ר' יוסי דלכתחלה מיהת אין  
מביאין קודם קידוש אע"פ שלא אכלו <sup>1</sup> עד לאחר קידוש. ואית דמפרשי  
ושון צ"ש וצ"ה דפליגי באלו דברים (ברכות ד' גא): דלמרי צ"ש נוטלין  
לידים וא"כ מוזגין את הכוס לקידוש וצ"ה אומרים איכא אפ"ה  
היכא דנטל ידיו מודין צ"ש דאין מביאין את השולחן עם האוכלין אלא  
א"כ קידש וכדפרישית טעמא לעיל. ונראה צעני דאידי דלמרינן  
לקמיה תנא חדא שון שאין מתחילין כו' שיבשו למעלה הספרים  
וכתבו נמי ושון שאין מביאין כו' וטעום הוא צידס ולא גרסי' ליה:  
**סני חדא שוין.** ר' יהודה ורבי יוסי דפליגי לעיל בין באכילת ערב שבת  
מן המנחה ולמעלה בין בהפסקה: **שאין מתחילין.** לאכול מן המנחה  
ולמעלה: **משפתם לה בערב הפסח.** כדקאמר דאפי' רבי יוסי מודי  
בערב הפסח: **כאן קודם טעמא.** שון שמתחילין לאכול ומשהתחילו  
צהיתר אוכלין עד שתחשך אפילו לרבי יהודה: **כאן לאחר ט'. הוא**  
**דפליגי דלרבי יהודה אין מתחילין כדתיניא לעיל <sup>2</sup> בהדיא לא יאכל אדם**  
**בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מט' שעות ולמעלה כו' רבי יוסי**  
**אומר כו': שקידשו צהכ"ג.** הוא קידוש שמקדש שליט ציבור בלילי  
שבתות וימים טובים צהכ"ג: **ידי קידוש יצאו.** אע"פ שלא שמו דק"ל  
דהמקדש נריך שיטעמו אם לא טעם אלא א' מהם יצאו כולן ידי חובתן  
כדמוכח בעירובין בשילהי בכל מערבין (ד' מ): ומיהו לכתחלה נריך  
שיטעמו כולן ולא כריבין מו לאקדושי צביתן דלא צעי רב קידוש  
במקום סעודה הלכך אע"ג דלא אכלי צבית הכנסת נפקי: **ידי יין לא**  
**יצאו.** שאם יש להם יין צביתם לשתות חייבין לברך צפה"ג שאין  
פטורין בצרכת הכוס של שתיית יין ששמו צהכ"ג מאחר שקדשו  
ממקומן דה"ל היסח הדעת ונריך לברך אבל המקדש צביתו על  
שולחנו בשבת א"צ לברך על היין שבתוך הסעודה שהרי פוטרו יין  
שלפני הסעודה כדתנן ביכ"ד מצרכין (ברכות ד' מג). בירך על היין  
שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון ומוקי לה בגמרא <sup>3</sup> בשבתות  
וצימים טובים הואיל ואדם קובע סעודתו על היין:

אף  
אף

(א) ס"א ל"ג, ט ז"ל  
לשמות. (ב) שייך לדף קה"א.  
(ג) [פלגי רש"י, (ד) וקד  
ט"ז; (ה) וקד קה"א.  
(ו) [פרשת יתרו סימן נד,  
(ז) ע"י מוספות צילה ב:  
ד"ה ויהי, ט) ווע"י מוס'.  
שבת קט: ד"ה ומלאן,  
(י) [בסורות מט:].

הגהות הב"ח  
(א) רש"י ד"ה איקלע ז"ל  
קודם ד"ה אין מביאין וי"צ  
ע"י צמרהדי:

מוסף תוספות  
א. דמשמע שהיו מביאין  
השולחן קודם שבת. מוס'  
ר"פ. ב. אבל שולחנות  
שלהם קטנים היו וכל אחד  
ואחד היו לו שלחן לפני  
מטות. שס. ג. דקאמר אף  
ידי יין נמי יצאו ותני  
דאיתותב ר"י בבין, ביש  
קידוש שלא במקום  
סעודה לא איתותב. שס.  
ד. לימא להוציא כל בני  
העיר שדעתם לאכול  
בביתם. מוס' הר"ש לקמן  
קא. ה. [ו] חשיב כהיחא  
הדעת. מוס' הר"ש.

א) שנת כז. מ. מנחות מא;
ב) ג'ש ושבח כט; מו: ז'ה צ"ה
כ: מוספתא דביבא פ"א,
ג) ח"מ מ"ו, ד' עירובין
ד) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ
ה) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ
ו) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ
ז) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ
ח) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ
ט) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ
י) ח"מ כ"ז, ט' ב"מ

הגהות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה והלכה
כ"ט וכו' כשמואל לקולא
ב) קבוליה דרב כגון קידוש
לא עבד ואע"ג דתנא
העשה כב"ש כ"ל
ותיבת כומראל נחמק:
ג) ח"מ ד"ה רבי יוחנן
וכו' כדפרישית לעיל. כ"ז
ד) ח"מ ד"ה לא יפתחו:

מוסף רש"י

כל מילי דמרי. רבה בר
נחמני (שבח כב.). מתירין
מבגד לבגד. להטיל ציט
מטלת יין לטילת מדע
ונמנחות (מא:): מפרש
טעמא דמאן דאמר (שבח
כב.). מנר לנר. דמטובה
(שם). והלכה כר"ש
בגריה. דאמר ר"ש
שאין מתכין מותר ואע"ג
דקעביד חרין והוה מוליה
דמורה או צונה, ומשום
דהלכתא כרב צבארוש
צטליה הש"ס בר מהני
תלמ, נקטייה גבי הדדי
(שם).

מוסף תוספות

א. [ו]יעשו מהן מה
שירצו לבד מקלות ראש.
חזק' ג' ג: אבא בישובן
אין תנאי מועיל. תוס'
ר"פ. ב. ואיירי דשייכין
לבי כנישתא. תוס' הלא"ה.
ג. דמשמע אפי' בבית
אחת. שם. ד. ומסקה היה
מבדל על כל אחד שמא
משוכח הוא. תוס' צרמט
עו: ה. דהטוב לדידיה
והמטיב לאחריו. תוס'
ר"פ. ו. ולכן נחננה על
היין שהוא ארום כמו דם
ועוד זכר לבצירת כומריהן.
שם.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קידוש אלא במקום סעודה. ואם קידש ולא סעד לא יאל ידי קידוש:
מקום למקום. מצית לעליה לא כריך לחזור ולקדש אם קידש שבת
צבית והלך לאכול בעליה: דילמא מיטעקרא לנו שרגא. ולא תאכלו
ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידושא דהכא לא נפקיתו ידי
קידוש א(היום) דאין קידוש כו': כל
מילי דמרי. רבה: כחומרי דרב הוה
עביד. בר מהני תלת דעביד לקולא
כשמואל: קולוי דרב. כגון קידוש
לא עביד: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף
ידי יין נמי יאלו: אחד שינוי יין.
שהציאו לו יין מחצית אחרת:
כ"ז

רשב"ם

אף ידי קידוש לא יצאו אלא לרב למה ליה
לקדושי בביתיה כדי להוציא בניו ובני ביתו
ושמואל למה לי לקדושי בני בנישתא
לאפוקי אורחים ידי חובתן דאכלו ושתו
וגנו בני בנישתא ואודא שמואל לטעמיה
דאמר שמואל יאין קידוש אלא במקום
סעודה סבור מינה הני מילי מבית לבית
אבל במקום למקום בחד ביתא לא אמר
להו רב ענן בר תחליפא וימנין סגיאין הוה
קאימנא קמיה דשמואל ונחית מאיגרא
לארעא והדר מקדש ואף רב הונא סבר אין
קידוש אלא במקום סעודה דרב הונא קדיש
ואיתעקרא ליה שרגא ועיילי ליה למניה
לבי גנניה דרבה בריה דהוה שרגא וקדיש
ומעיים מידי אלמא קסבר אין קידוש אלא
במקום סעודה ואף רבה סבר אין קידוש
אלא במקום סעודה דאמר אביי כי הוינא
בי מר כי הוה מקדש אמר לן טעיימו מידי
דילמא אדאזוליתו לאושפיוא מתעקרא
לכו שרגא ולא מקדש לכו בבית אכילה
ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש
אלא במקום סעודה איני ו(האמר אביי כל
מילי דמרי הוה עביד כרב לבר מהני תלת
דעביד כשמואל דמתירין מבגד לבגד
הומדליקין מנר לנר והלכה כר"ש בגריה
דתניא ר"ש אומר יגורר אדם מטה כסא
וספסל בשבת ובלכד שלא יתכוין לעשות
חרין כחומרי דרב הוה עביד כקולי דרב
לא הוה עביד ור' יוחנן אמר אף ידי יין נמי
יצאו ואודא ר' יוחנן לטעמיה דא"ר חנין בר
אביי א"ר פדת אמר ר' יוחנן אחד שינוי יין
ואחד

אף ידי קידוש לא יצאו. דאין קידוש אלא במקום סעודה משום
דכתיב וקראת לשבת עונג. כלומר במקום קריאת קידוש
שם תהא עונג:
ולשמואל כמה י לקדושי בני בנישתא. לרב כריך לקדושי
צני כנישתא להוליא כל אותם שאין
להם בני צית שלא ינטרכו לקדש
צציתם:
דאבלו ושתו וגנו בני בנישתא.
וא"ת והא אמרי צפ'
צני העיר (מנילה דף כח.) צמי כנסיות
אין אוכלין צפן ואין שותין צפן אע"ג
דאכילה ושתיה של מנוה מותר כדאמר
צירושלמי שהיו אוכלים שם בקדוש
החדש וגם עכשו נוהגין לשמות כוס
הצדלה וצצית מילה מ"מ שאינה של
מנוה ושינה אסור ואפי' בשל צבל אין
אוכלין צפן דקאמר התם רצינא ורב
אדא בר אבהו שלא היו רוצים ליכנס
צצית הכנסת מפני הגשמים אי לאו
צמזם דשמעתא צעיל ללוחא הא
דקאמר התם צמי כנסיות של צבל על
תנאי עשיין היינו לאחר שיחרצו שאין
נוהגין צפן קדושה י"ל דלאו דוקא
צצני כנישתא אלא מדרים שהיו סמוכין
לצית הכנסת צרי צני כנישתא ומשם
היו שומעים הקידוש ולפי מה שפירשתי
דממקום למקום צחד צית כשדעתו
לאכול במקום אחר כי קידוש כו'
אחי שפיר:

אבל במקום במקום בחד ביתא.
פ' מחדר לצית או מצית
לעליה כמו מאיגרא לארעא אצל
מפינה לפינה יש קידוש כי היכי דלא
חשוב שינוי מקום צכמוך ולקמן גבי
שינוי מקום דקאמר לא שנו אלא מצית
לצית ומיהו) שני מקומות צחד צית קרי
ליה מצית לצית ומיהו י"ס דגרסי'
הכא מפינה לפינה כו':
טעיימו מידי. נראה דהיינו
צפ"ג לשבועות (דף כז:) כדאמרי
אינשי ניטעוס מידי ואולי ואלו ושתו
ואם מועיל מיני תרימא להשלים ג' סעודות שבת כמו צסוכה היינו
דוקא צסעודה שלישית אצל לא צסעודת ערבית ושחרית שם עיקר
כבוד שבת: ובקידושא דהכא לא נפקיתו. ומה שלא היה
מקפיד על סעודת שבת שלא לאכול בלא נר כדפי' צונטרס היינו
משום שיוכלו לעשות למחר שלש סעודות או שמו יוכלו לאכול במקום
שיש שם נר ואין יין: מתירין מבגד לבגד. ואע"ג דשמואל א"ת
ליה צפ' התכלת (מנחות דף מא.) כלי קופסא חייבין צצליית מודה אם
אין צצית לכל צגדיו שיתיר צצית מבגד שמצניעו ליתן צצגד שרוצה
ללבוש ותהא המנוה עליו: ודבריה בגריה. קשה תיפוק
ליה משום דרבי יוחנן סבר כר"ש דפריך צכמה דוכמי (שבת דף פא:)
והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופץ ומפסקס כו' אלמא
ס"ל דדבר שאין מתכוין מותר י"ל שמה רבי יוחנן לא סבר לה
כוותיה צגרייה לפי שקרוב לעשות חרין דומי לפסיק רישיה:
ורבי יוחנן אמר אף ידי יין יצאו. ומיירי ששמו צצית הכנסת אע"ג
לדענין קידוש יאלו בשמיעה כדפי' לעיל ו) לענין יין לא
פטור אלא"כ שמה דהוי הפסק כדאמרי צפ' כיצד מצרכין (ברכות דף מ.)
גבי המוליא שאם הפסיק שריך לחזור ולצרך: שיינר יין א"צ
צברך. מיהו הטוב והמטיב שריך לצרך כדאמרין (שם דף נט:)
ופי' רצ"ס דווקא היכא דמשוּבצ מן הראשון וכן בהלכות גדולות וכן
משמע צירושלמי דסוף כיצד מצרכין דקאמר אבא בר רב הונא
אמר יין חדש וישן שריך לצרך שינוי יין אין שריך לצרך שינוי מקום
כריך לצרך היסס הדעת כמו שהוא שינוי מקום משמע שרוצה לומר

קא

א ו מיי פכ"ע מהלכות
שבת הלכה ח סמג עשין
כט טור ש"ע א"ח סימן
קטו:
ב ח מיי וסמג שם
טו"ש"ע א"ח סימן
רעג סע"ף א:
ג ג שם סע"ף ב) [1]:
ד ד מיי פ"א מהלכות
צצית הלכה יג סמג
עשין כו טור ש"ע א"ח
סימן טו סע"ף א:
יא ה מיי פ"ד מהלכות
מטובה הלכה ט סמג
עשין ה טור ש"ע א"ח
סימן תרעד סע"ף א:
יב ו מיי פ"א מהלכות
שבת הלכה ה סמג
לאון סה טו"ש"ע א"ח
סימן טו סע"ף א:

רבינו חננאל

אפי' ידי קדוש לא יצאו,
אלא צריך לקדש בביתו
ולברך נמי בורא פרי
הגפן. ורב מאחר שיצא
ידי חובתו בבית הכנסת
למה ליה למהר לקדושי
בביתו. ואמרין להוציא
בני ביהוה. ושמואל מאחר
שאין אדם יצאו בקדוש
של בית הכנסת למה ליה
לקדושי כבנסת. ואמרין
לאפוקי אורחין דאכלי
ככנישתא. וקיימא לן בהא
כשמואל דאין קידוש אלא
במקום סעודה. סבור מינה
הני מילי מבית לבית, אבל
מפנה לפנה בחד ביהוה לא.
ואסיקנא דשמואל אפי'
מארעא לאיגרא הוה הדר
מקדש. ואף רב הונא סבר
אין קידוש אלא במקום
סעודה. דרב הונא קדיש
בעא למילכ אתעקר שרגא,
עילוה למאני לבי גנניה
דרבה בריה, וקדיש ואכיל.
ואף רבה סבר אין קידוש
אלא במקום סעודה. דאמר
(רב הונא) [אביין] כי
הוינן בי מר הוה מקדש
והוה אמר לן טעיימו מידי
הכא דילמא אדאזוליתו
לאושפיוא מתעקרא לכו
שרגא ובקידושא דהכא
לא נפקיתו דאין קידוש
אלא במקום סעודה. איני
האמר אביי כל מילי
דמרי. דהוה רבה בר
נחמני בביה. עביד כרב,
בר מהני תלת דעביד
כשמואל. מתירין הציצית
מבגד לבגד, ותולין אותו
לבגד אחר. ומדליקין מנר
לנר, של חנוכה. והלכה כר'
שמעון בגריה. דתניא
גורר אדם מטה כסא
ופסל ובלבד שלא יתכוין
לעשות חרין, ואיך עבד
בהא כשמואל. ואסיקנא
כחומריה דרב עביד כותיה
כקוליה לא עביד. והכא
מיקל הוא.

ג א ב מ"י פ"ד מהל'  
נכרות הלכה ג וה'  
סגן עשין כו טו"ע או"ח  
סמך קעט סעיף א:  
ג (מ"י ע"ס הל' טו):  
י"ד ד מ"י ע"ס הלכה ד  
טו"ע ע"ס סעיף ב:

רבינו חננאל

אמר ר' יוחנן אחד שנינו  
אין ואחד שינוי מקום אין  
צריך לברך. ואיתובת ר"י  
ונדחה. אמרי משמיה דרב  
הוא דאמר שנינו מקום  
צריך לברך. לא אמרו אלא  
מבית לבית אבל מפנה  
לפנה לא. ואסיקנא הכי  
תניא לה במתניתא דבי רב  
הינק. ומתמיהין וכי רב  
הונא מתניתא אתא  
לאשמעינן. אלא כי הא  
דרב חסדא דאמר שנינו  
מקום צריך לברך ברכה  
אחרת, לא אמרו אלא  
בדברים שאין טעונית  
בברכה ראשונה. והוא ברכת  
הזיתון. לאחריהן במקומן.  
[אבל דברים הטעונית  
ברכה לאחריהן במקומן]  
אם הלך למקום אחר וטעם  
שם עראי, אין צריך שם  
לברך מאי טעמא לקביעה  
הורי. ורב ששת אמר אחד  
זה ואחד זה צריך לברך  
ברכה במקום שהלך ואחר  
כך יטעום שם. והוא ברכת  
על רב חסדא מיהא דתניא  
עקרו רגליהם לצאת  
לקראת חתן וכלה  
כשיוצאין אין [טעונית]  
ברכה למפרע על מה  
שאלו, ובשחזורין אין  
טעונית ברכה על הפת  
בתחלה. ב"א בומן  
שהניחו שם זקן או חולה  
ודעתן לחזור אליהם, אבל  
אלא לא הניחו שם אדם  
כלל, כשיוצאין טעונית  
ברכה המזון למפרע,  
ובשחזורין טעונית ברכת  
המוציא לכתחלה. ורייקינן  
מדקתני עקרו מכלל  
דבריהם שתן מין דגן  
שטעונית ברכה לאחריהן  
במקומן עסקינן. דאפילו  
ביה דאמרי מברך באיזה  
מקום שנוכר, לא אמרו  
אלא מי שהחזיק בדרך  
שחזורו למקום שאכל הוא  
סכה, אבל אם לא החזיק  
בדרך, וכ"ש מי שאינו  
עומד בדרך שאפי"י ב"ה  
מורו דאינו מברך אלא  
במקום שאכל. וטעמא  
דהניחו שם זקן או חולה,  
אבל לא הניחו שם זקן או  
חולה צריך לברך ואפי"י  
דהורי לקביעה. קשיא לרב  
חסדא.

**אלא** בדברים שאין טעונית ברכה לאחריהם במקומן. פירש רש"ס  
כגון מים ופירות שאין נריכין אחריהם ברכה חשונה מעין  
שלש ומה"ט א"ל לצרך במקומן הלכך עמידתו זו היא גמר סעודתו  
והכך סעודה אחרית היא ואריך לצרך בתחלה אבל דברים הטעונית  
ברכה לאחריהם במקומן כגון יין וכל  
ז' מינין לקביעה קמא הדר והא דתנן  
נכרות (דף נ"ה.) מי שאכל ושכח ולא  
צריך לכתחלה צריך לצרך במקומו  
בכל ז' מינים מיירי וזרייתא דמייתי  
בסמוך לא גרסינן לשמות יין מדמדקדק  
לגמרי דאיירי נכרות הטעונית ברכה  
לאחריהם במקומן מדקתני עקרו ולא  
דייק מדקתני יין שהוא מו' מינין אבל  
בזרייתא דתניא כוותיה דרב חסדא  
גרסי' יין ומיהו קשה דאי היה יין  
בכלל דברים הטעונית ברכה לאחריהן  
במקומן א"כ אמאי איתותב ר' יוחנן  
לעיל דרבי יוחנן איירי ציין דאמאי  
דקאמר ר' יוחנן אף ידי יין נמי יאלו  
קאמר ואזיל ר' יוחנן לטעמיה דאמר  
ברכה ראשונה. והוא בטעמיה איירי  
שינוי מקום א"ל לצרך א' וזרייתא איירי  
נכרות הטעונית ברכה לאחריהן אין  
צריך לברך מאי טעמא לקביעה הדר  
ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה צריך  
לברך מיתבי בני חבורה שהיו מסובין  
לשתות ועקרו רגליהן לצאת לקראת חתן  
או לקראת כלה כשהן יוצאין אין טעונית  
ברכה למפרע כשהן חוזרין אין טעונית  
ברכה לכתחלה בד"א שהניחו שם זקן  
או חולה אבל לא הניחו שם לא זקן ולא חולה  
כשהן יוצאין טעונית ברכה למפרע כשהן  
חוזרין טעונית ברכה לכתחלה מדקתני  
עקרו רגליהן מכלל דבדברים הטעונית  
ברכה לאחריהן במקומן עסקינן וטעמא  
דהניחו שם זקן או חולה הוא דכשהן יוצאין  
אין טעונית ברכה למפרע וכשהן חוזרין  
אין טעונית ברכה לכתחלה אבל לא הניחו  
שם זקן או חולה כשהן יוצאין טעונית ברכה  
למפרע וכשהן חוזרין טעונית ברכה לכתחלה  
קשיא לרב חסדא אמר רב נחמן בר יצחק  
מאן

א"ל לצרך. שניה על היין: **מקום למקום**. מצית לעליה: **נכרות**  
**שאינו טעונית ברכה לאחריהם** (ב). כגון מים או פירות שאין טעונית  
ברכה חשונה בפני עצמן (ג) (כגון שבעת המינים) דודאי כיון דעמד  
והלך למקום אחר עמידתו זו היא גמר סעודתו והך סעודה אחרית  
היא ואריך לצרך בתחלה: **אבל דברים**  
**הטעונית ברכה לאחריהם במקומן**.  
כלומר ברכה חשונה בפני עצמן כגון  
שבעת המינים הואיל ולא צריך אחריהן  
ועמד לילך למקום אחר לסעוד על (ד)  
קביעות הראשון הלך לצרך אחריהם  
ברכה אחת על שמיהן ולפניהם נמי  
אין צריך לחזור ולצרך: **לקביעה קמא**  
**הדר**. כלומר על דעת סעודה  
הראשונה הוא אוכל עכשיו לסיים  
סעודתו: **אחד זה ואחד זה**. צין  
שטעונית ברכה לאחריהן במקומן צין  
שאינו נריכין: **קשה יואלץ אין טעונית**  
**ברכה למפרע**. כלומר לצרך ברכה  
של אחריהן הואיל ועמידתן לחזור:  
ה"ג דד"א כו' ולא גרס דהא רבי  
**יהודה: מדקתני עקרו מכלל נכרות**  
**הטעונית כו' דעקירות** (ה) משמע  
משום מהירות חתן וכלה הן נעקרין  
אבל אם לא כן עדיין היו נריכין  
לעמוד ולצרך ברכה שלאחריהם:  
מאן

רשב"ם

**ואחד שינוי מקום**. לכל דבר הנאכל  
אם אכל ממנו במקום זה וחזור ואוכל  
במקום אחר א"ל לצרך שניה וכגון  
שלא היה לו היסח הדעת בינתיים:  
**שינוי מקום צריך לצרך**. כרז ושמואל  
דאמרי ידי יין לא יאלו ואיזבתא דרבי  
יוחנן: ה"ג **במסני' דבי רב הינק**  
**מסמיה דנפשיה ולא גרסי' מסני' אסא**  
**לאשמעי' ושיבוש גמור הוא שכן הוא**  
**שיטת הגמרא להשמיעו האמורא**  
**דבר המפורש בזרייתא דזימנין שאין**  
**הכל צקייאין בזרייתא וגם האמורא**  
**עגמא וזימנין דלא ידע לה להיא**  
**בזרייתא עד דמייתי ליה סיעתא מיני'.**  
**ולפי שראו דימיצו רב חסדא וקאמר**  
**משמיה דנפשיה וטעו לומר מכלל**

שחזר בו ממה שאמר למעלה משמיה דרב הונא והגיהו בספרים  
קושיא זו ואינה אלא שני דברים אמר רב חסדא בזהיא בזרייתא  
חדא משמיה דרב הונא וחדא משמיה דנפשיה: **נכרות שאינו**  
**טעונית ברכה לאחריהן במקומן**. כגון מים או פירות שאינן טעונית  
ברכה חשונה בפני עצמן אלא צורא נפשות רבות הלכך א"ל  
לצרך במקומן אחריהן דודאי כיון דעמד והלך במקום אחר עמידתו  
זו היא גמר סעודתו והך סעודה אחרית היא ואריך לצרך בתחלה:  
**אבל דברים הטעונית ברכה לאחריהן במקומן**. כלומר ברכה חשונה  
בפני עצמן (והלכך) נריכין במקומן כגון שבעת המינים דליה ביה  
ברכה אחת מעין שלש הואיל ולא צריך אחריהן והלך במקום אחר  
לסעוד על דעת קביעות הראשונה הלך לצרך ברכה אחת על  
שמיהן ולפניהן נמי א"ל לחזור ולצרך. מהכא שמעינן דהא דתנן  
(נכרות דף נ"ה:) מי שאכל ושכח ולא צריך צ"ש אומריים כו' ושמעין  
מינה דלכתחלה צריך לצרך במקומו שבעת המינים מיירי דאיכא  
קעין נכרות המזון ברכה אריכתא וחסיצותא מעין שלש: **לקביעה**  
**קמא הדר**. כלומר על דעת סעודה הראשונה הוא אוכל עכשיו  
לסיים סעודתו. וא"ת אמאי איתביניה לרבי יוחנן מהך בזרייתא  
תיוצתא הא איכא לתרוצי בזרייתא כרז חסדא בשאינן טעונית ברכה  
לאחריהן במקומן ומילתיה דרבי יוחנן בשטעונית והלכך אין צריך  
לצרך ליכא לתרוצי הכי דרבי יוחנן סתמא קאמר שינוי מקום אינו צריך לצרך בכל דבר הנאכל קאמר מלל פירש שהאמורא יש לו  
לפרש דבריו יותר מן הזרייתא ועוד יודעין היו האמוראין שהשיבו מההיא בזרייתא לרבי יוחנן דבכל מקום קאמר רבי יוחנן שינוי  
מקום אינו צריך לצרך אבל הזרייתא שקדמה להם הרבה יש להם לפרש כן וכן: **אחד זה ואחד זה**. צין שטעונית ברכה לאחריהן  
במקומן צין שאינן טעונית שאינן משבעת המינים: **שהיו מסובין נפשות וקערו רגליהן כו' גרסינן ולא גרסי' יין: קשה יואלץ אין**  
**טעונית ברכה** (ו) **לאחריהן למפרע**. כלומר לצרך ברכה שלאחריהן הואיל ועמידתן לחזור: ה"ג דד"א כו' ולא גרסי' דהא רבי  
**יהודה: מדקתני עקרו מכלל נכרות הטעונית כו' דעקירות משמע מהירות חתן וכלה הן נעקרין אבל אם לא כן עדיין**  
**היו נריכין לעמוד ולצרך ברכה שלאחריהן: קשיא לרב חסדא**. דאילו לרב חסדא אפילו לא חזרו למקומן אלא גמרו סעודתן במקום  
אחר אין צריך לצרך בתחלה הואיל ועדיין לא צריך אחריהן והכא מוכח דאפילו חזרו למקומן הראשון צריך לצרך בתחלה:

מאן

(א) נכרות טו: (ב) לא שנו  
אלא מצית לבית אבל מפניה  
לפניה לא כ"ל רש"י,  
(ג) נ"ה ת. כמותו ח':  
(ד) שבת טו: וש"ס,  
(ה) נכרש"י שאלפת ליתא,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נכרות וכו'  
לאחריהן במקומן כגון  
מים: (ב) ד"ה אלו וכו'  
לסעוד על דעת קביעות:  
(ג) ד"ה מדקתני וכו'  
דעקירות משמע וכו'  
ולצרך תחלה ברכה  
שלאחריהם: (ד) רשב"ם  
ד"ה קשה יואלץ אין  
טעונית ברכה למפרע כ"ל  
ומצית לאחריהן נמחק:

מוסף רש"י

שינוי מקום. לא מפקח  
והלך לבית אחר והיבט לו  
אין (ברכות טו): שינוי  
יין. שמה יין נכרעה  
והיבט לו יין אחר טוב מן  
הראשון, אין צריך  
לברך. גורא פרי הגפן  
(טו).

מוסף תוספות

א. [נמאן לימא לן דלאו  
דוקא כי היכי דנתיב עליה  
תיובתא. מי' הר"ן.  
ב. אבל רבותיו. מוס'  
י"פ. ג. דהוה בר  
פלוגתיה. מוס' הר"ש.  
ד. [דהיינו כל דבר שאדם  
קובע סעודתו עליו בין  
שמברכין אחריו שלש  
ברכות או ברכה אחת מעין  
שלש. מי' רבינו דוד.  
ה. כיון דלא בעי ברכת  
המזון אלא ברכה  
שבתחלה. מוס' חולין פ':  
ו. עצה טובה קמ"ל. ע"ס.

